

SDE-møde i Vojens

Den 22. november afholdtes møde i landbrugscentret i Vojens.

Aftenens program var:

Velkomst ved formanden for SDE – Sammenslutningen af Danske Erhvervsbiavlere – **Ditlev Bluhme**.

Indlæg ved:

Silvana Lund, SDE om de seneste års ændringer i biernes vilkår. Herunder evt. sammenhæng med afgrødevalg, forædling og genmodifikation.

Per Kryger, Dansk Jordbrugsforskning, chef for bisygdomsbekæmpelsesarbejdet, der vil fortælle om sygdomsproblematikken hos bierne. Herunder især virusproblematikken.

Dan Belusa, Greenpeace, der vil fortælle om erfaringer og synspunkter vedrørende GMO-afgrøder

Henning Nielsen, Skovdyrkerforening Syd, der vil fortælle om muligheder for udnyttelse af brakarealer.

Valborg Schmidt, Planteavlskonsulent Sønderjysk Landboforening, om landbrugets afgrødevalg og håndtering af pesticider i forhold til bier.

Christian Haldrup, Landskonsulent, Landbrugsrådgivningscentret i Skejby om ønsker og krav til fremtidens landbrugsafgrøder.

Efter korte indlæg fra oplægsholderne debat om emnerne.

På billedet ses salen inden den blev optaget af mere end 60 biavlere og andre naturinteresserede tilhørere. Mødet blev holdt under absolut tiltalende rammer hos LandboSyd i Vojens.

Mødet fik et rigtig godt og sagligt forløb, hvilket de mere end 60 deltagere var meget tilfredse med. Deltagere var både biavlere, landbrugere og andre naturinteresserede.

Silvana Lund, bestyrelsesmedlem i SDE, lagde ud med at ideen til mødet var udsprunget af det faktum, at mange biavlere har set nedgang i honningudbyttet pr bifamilie i de seneste halve snes år. Hvor familierne før samlede 30-40 kg honning ser vi nu ofte et udbytte på det halve. Samtidig ser vi at der ikke er basis for så mange familier pr studeplads som tidligere. Flere bifamilier dør om foråret end tidligere. Hvorfor sker det?

Er det mangel på pollen, dårlig kvalitet af pollen, Varroamiden eller?

Raps er nu ikke mere biernes største honning- og pollenkilde. Raps-pollen har god kvalitet, hvorimod majs-pollen ikke har nær så god værdi for bierne. Kan det være årsagen? Nu er der heller ikke så mange forskellige planter i naturen. Tidligere var der også større samarbejde og især fællesskab mellem biavlere og landbrug.

Det vi derfor forventer af mødet er at få et samarbejde stablet på benene om de fælles interesser vi har.

Per Kryger, Flakkebjerg. Vores arbejde består bl.a. i at søge at holde danske bier sunde og raske. Vi kan undersøge og diagnosticere for 6 forskellige vira der er varroarelaterede. Vi undersøger også hvor skadelig varroaen er. Hvor mange midter skal der til at give tab af udbytte i biavl og hvor stort er tabet i forhold til midetryk.

Per Kryger har arbejdet i Tyskland og Sydafrika i en årrække. Ved hjemkomsten i 2004 opdagede han straks at tingene ikke var som de plejede at være tidligere. 2005 har

dog været bedre de fleste steder. Men der er et problem. Hvordan forbedrer vi trækforholdene for bierne. Her gav Per Kryger så den oplysning at EU's landdistriktsmidler måske vil kunne anvendes fremover til projekter der har denne opgave. Per tilbød sin hjælp hvis det kommer på tale.

Dan Belusa, Greenpeaces GMO-talsmand viste en præsentation om problemer ved GMO-afgrøder. Slog indledningsvis fast, at vi ikke dyrker GMO-afgrøder i Danmark, så det var i hvert fald ikke problemet for bierne netop nu. Men på sigt kunne det måske blive det. GMO har været kendt i 30 år og bruges på 80 mil. ha verden over nu. Det drejer sig især om at mindske brugen af herbicider og ligeledes mindske forbruget af insekticider.

Dette kan måske give problemer, idet der i planten indbygges modstandskraft imod insekter, så der ikke skal sprøjtes så meget. Men det kan betyde, at insekter der ikke ønskes bekæmpet alligevel bliver det. Et eksempel er sommerfugle. Kan tilsvarende stoffer påvirke bierne? Det er der ikke forsket meget i endnu. Men når insekter påvirkes, kan fugle der lever af de pågældende insekter så også påvirkes?

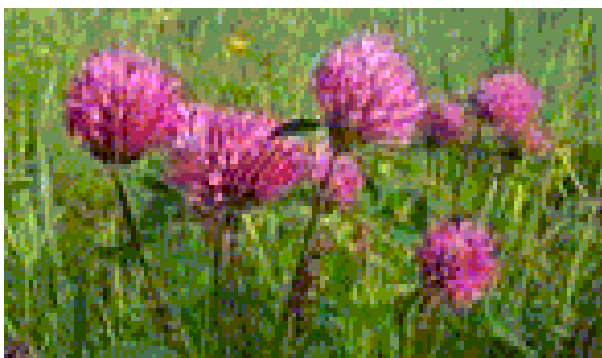
Et andet problem er om man kan stoppe spredningen af GMO-afgrøder til områder, hvor de ikke ønskes. Eller kan man styre bierne?

For det skal man kunne for at stoppe spredningen!

Alle kan for øvrigt følge med i om vi har GMO på <http://gmomark.pdir.dk>.

Henning Nielsen Skovdyrkerforening Syd. Om udnyttelsen af brakarealer.

Der er med den nye enkeltbetalingsordning kommet flere og bedre muligheder for at udnytte udtagne arealer til vildt- og biplanter. I september måned må der nemlig både jordbehandles, sprøjtes og gødskes på arealer i forbindelse med genetablering. Der kan i slutningen af april og hele maj også etableres plantedække, men her må der kun jordbehandles.

Der må ligeledes etableres vildtstriber og her med sorter i renbestand og normal udsædsmængde. Disse regler gjaldt også tidligere.

Endelig er der mulighed for at etablere lavskov, (tidligere kaldet stævnings-skov) og her kan der også plantes bivenlige planter, selv om det ikke må være det væsentligste formål.

Valborg Schmidt. Afgrødevalg og håndtering af pesticider i forhold til bier.

De dominerende afgrøder er vinterhvede og vårbyg. Frøafgrødearealet og brakarealet er steget gennem de seneste 40 år. Vi har fået mindre afvekslende natur med flere monokulturer qua strukturudviklingen i landbruget. Men landbruget har brug for bestøvning af mange arealer, idet raps, hestebønne, gul sennep, lucerne, ærter og frem for alt

kløver giver merudbytte ved bi-bestøvning. Desuden er bestøvning afgørende i mange frugt- og bærafgrøder.

Der er sket et fald i forbruget af pesticider under et på 60 % fra 1981 til 2003. Og for insekticider er faldet på hele 85 %.

Alle giftstoffer er testet overfor bier. De fleste har bimærke og må derfor kun bruges med restriktioner. Et enkelt stof er dog uden bimærke, nemlig Mavrik. Det kan så fortælles at aktivstoffet i Mavrik også anvendes til varroabekæmpelse. Aktivstoffet er: Tau-fluvalinat.

<http://www.lr.dk/middeldatabasen/Product.asp?ProductID=60084>

Christian Haldrup fra Landskontoret i Skejby. Ønsker og krav til fremtidens landbrugsafgrøder.

GM-afgrøder eksisterer. Det blev slået fast. Han nævnte derefter nogle tal for mængden, hvor de vigtigste tal var at 51 % af al soja er GM. 15 % af raps er GM-raps, men 90 % af verdenshandelen med soja omfat-

ter GM-soya. 70 % af verdenshandlen med raps er med GM-raps.

Vi kan derfor konstatere at alle konventionelle foderblandinger i Danmark indeholder GM-afgrøder. Det er vi ikke bange for. Vi vil gerne have mulighed for at anvende fordelene ved GM, og de er der.

For eksempel ville det være godt at kunne hindre svampesygdomme i kartofler, idet halvdelen af forbruget af svampemidler i Danmark bruges på de 41.000 ha med kartofler. (Ud af 2,6 mil. ha landbrugsjord)

Kunne vi udnytte visse planters giftstoffer mod insekter i andre planter ville vi altså kunne spare miljøet for en hel del sprøjtegifte.

Når der er mindre udbytte af honning nu kan det være fordi arealet med vårraps er formindsket drastisk. Desuden er bifamilierne ikke på optimal størrelse ved vinterrapsens blomstring.

Vi mangler faktisk bier til bestøvning af kløverarealer. Og disse arealer er i stigning i disse år, så derfor er biavlernes og landbrugets interesser sammenfaldende.

Efter en kort kaffepause udspandt der sig en livlig debat :

Dan Belusa mente, at vi jo sagtens kunne snakke sammen, og at vi faktisk havde fælles interesser i at kravene må være, at alle tiltag inkl. GM skal være miljøforbedrende. Netop den formulering fik bred tilslutning.

Flere ønskede svar på hvordan man kunne få fat i penge fra EU til forbedring af bestøvningen af afgrøder. Dertil svarede **Per Kryger**, at der var tale om midler fra 2007 til 2013. Der skal være en 50 % egen finansiering. Der kan gives tilskud til nytænkning og nye produkter. Der er i alt afsat 7 mia.

Der var meget lydhørhed overfor at tilså brakarealer og ukurante hjørner med biplanter. De fleste landbrugere så hellere en blomstrende mark end en brak med kedeligt græs, så hvad skal vi så, som en planteavler spurgte.

Hjulkrone er en god biplante

Enkelte biavlere fortalte om forsøg med honningurt og andre planter inkl. vårraps med stort udbytte i honning til følge. Et eksempel: ½ ha honningurt og ½ ha vårraps gav plads til 30 kasser bier med 50 kg honning i snit. Hvis sådanne tal er almindelige, skal vi vist til at revurdere afgrødevalget. I hvert fald er det meget få afgrøder, der giver samme afkast.

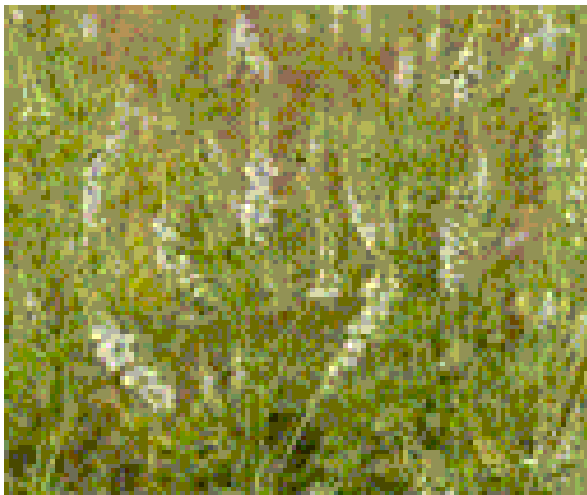
Nogle biavlere spurgte, om der kunne være nye sorter med mindre pollen og nektar. Og om det kunne være forklaringen på tilsyneladende dårligt træk?

Til det svarede **Per Kryger**: Planter lever af deres sexliv. De skal tiltrække bestøvere, så det er næppe tænkeligt, men visse sorter skal måske behandles rigtigt for at give nektar nok.

Måske mangler der afgrøder mellem vinterrapsen og kløveren. Det bør undersøges hvilke muligheder der er.

Christian Haldrup, Skejby: Fra landbruget skal lyde, at biavlerne fortæller hvad der skal sås. Så gør vi det. Men det skal kunne konkurrere. Det var bestemt et tilsagn som biavlerne kunne bruge. Skovbrugerne er også interesserede. Her vil vi også gerne samarbejde om mulighederne i bl.a. læhegn, skovbryn mm.

Stenkløver er også god til bier

Til slut fik paneldeltagerne lejlighed til at fortælle hvordan man mente at kunne forbedre honningproduktionen.

Et svar gik igen fra alle: Vi skal snakke sammen og fortælle, hvad vi mener, er de bedste bitiltrækkende afgrøder. Lav derefter aftaler med hinanden om ukurante hjørner, brakarealer osv.

Dette møde viste at landbruget og biavlerne kan snakke sammen, og at man har fælles interesser.

Altså er det nu op til os biavlere at udnytte den goodwill, der blev vist på mødet. Kom med forslag til biplanter og andre tiltag, og snak med din landmand om tilsåning mm.

Red.

Honningurt

En deltager fortalte, at ½ ha med denne plante sammen med ½ ha vårraps havde givet 30 kasser honning á 50 kg. Vi skal vist til at revurdere afgrødevalget !